

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA**PREDLAGAČ****Ministarstvo energetike i rudarstva****NAZIV PROPISA****Zakon o rudarstvu****1. Definisanje problema**

- **Koje probleme treba da riješi predloženi akt?**
- **Koji su uzroci problema?**
- **Koje su posljedice problema?**
- **Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?**
- **Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa („status quo” opcija)?**

Predloženi Zakon o rudarstvu ima za cilj da riješi niz sistemskih, institucionalnih i ekonomskih problema u postojećem sistemu upravljanja rudnim resursima.

1.1. Koje probleme treba da riješi predloženi akt?

Sistemski nedostaci važećeg Zakona (primjeri i uporedno):

Predloženi zakon o rudarstvu ima za cilj rješavanje ključnih sistemskih nedostataka u oblasti upravljanja mineralnim resursima, koji se ogledaju u:

- neprecizno definisanom pravnom okviru za eksploataciju i korišćenje mineralnih sirovina;
- nedovoljnoj kontroli eksploatacije i prometu mineralnih sirovina;
- prisustvu sive ekonomije u sektoru rudarstva;
- neadekvatno uređenim obavezama u vezi sa tehničkom dokumentacijom i stručnim nadzorom;
- nedovoljno razvijenim mehanizmima zaštite životne sredine, zaštite i zdravlja na radu, sanacije i rekultivacije;
- nepostojanju jedinstvenih registara i digitalnih evidencija;
- ograničenim kapacitetima za efikasan inspekcijski nadzor.

1.2. Uzroci problema

Uzroci identifikovanih problema su:

- zastarjelost važećeg zakonskog rješenja i njegova nedovoljna usklađenost sa savremenim standardima;
- nedovoljno precizne i nedorečene zakonske definicije (posebno u dijelu razgraničenja eksploatacije i otkopavanja);
- nepostojanje efikasnih mehanizama za praćenje i kontrolu eksploatacije mineralnih sirovina;
- nedovoljna digitalizacija sektora i odsustvo integrisanih baza podataka;
- nedovoljno razvijen sistem odgovornosti i sankcija;
- nedovoljan normativni okvir u vezi sa zaštitom životne sredine.

1.3. Posljedice problema

Posljedice postojećeg stanja su višestruke:

- gubitak budžetskih prihoda po osnovu neadekvatne naplate koncesione naknada;
- narušavanje tržišne konkurencije usljed prisustva nelegalnih aktivnosti;
- degradacija prostora i negativan uticaj na životnu sredinu;
- otežana primjena i sprovođenje propisa;
- povećan rizik po zaštitu i zdravlje na radu.

1.4. Ko je oštećen i koliko?

Oštećeni subjekti su:

- **država (budžet Crne Gore)** – kroz gubitak prihoda od koncesionih i drugih naknada;

- **privredni subjekti koji posluju zakonito** – zbog neloyalne konkurencije od strane subjekata koji posluju nelegalno;
- **lokalne zajednice** – zbog negativnih uticaja na prostor i životnu sredinu (degradacija zemljišta, buka, prašina);
- **građani** – kroz indirektan uticaj na kvalitet životne sredine;

Stepen uticaja je značajan, posebno u fiskalnom i ekološkom smislu, kao i u pogledu narušavanja tržišnih uslova.

1.5. Evolucija bez promjene („status quo“)

U slučaju zadržavanja postojećeg zakonskog okvira, očekuje se:

- dalji rast sive ekonomije u sektoru rudarstva;
- nastavak gubitaka budžetskih prihoda;
- pogoršanje stanja u oblasti zaštite životne sredine;
- povećanje broja nelegalnih eksploatacionih aktivnosti;
- dodatno narušavanje tržišne konkurencije;
- smanjenje atraktivnosti sektora za investicije;
- produblјivanje institucionalnih slabosti u sprovođenju propisa.

Ukupno posmatrano, „status quo“ opcija vodi ka daljem pogoršanju postojećeg stanja i povećanju negativnih ekonomskih, ekoloških i regulatornih posljedica.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Opšti cilj izmjena i donošenja zakona je:

Uspostavljanje efikasnog, transparentnog i održivog sistema upravljanja mineralnim resursima, u skladu sa principima održivog razvoja i odgovornog korišćenja prirodnih bogatstava.

Specifični ciljevi:

- precizno normativno uređenje eksploatacije i korišćenja mineralnih sirovina;
- suzbijanje nelegalne eksploatacije i sive ekonomije u sektoru rudarstva;
- unapređenje sistema kontrole i inspeksijskog nadzora;
- povećanje budžetskih prihoda kroz efikasniju naplatu naknada;
- unapređenje zaštite životne sredine kroz uvođenje obaveznih mjera sanacije o rekultivacije i monitoringa;
- jačanje pravne sigurnosti i predvidivosti poslovnog ambijenta;
- uspostavljanje jedinstvenih registara i digitalizacija sektora;
- usklađivanje sa savremenim međunarodnim standardima i praksama u oblasti rudarstva.

Povezanost sa strateškim dokumentima:

Ciljevi predloženog zakona usklađeni su sa relevantnim strateškim dokumentima Crne Gore, uključujući:

- **Državni plan eksploataciji mineralnih sirovina za period 2019-2028.godine**, u cjelosti;
- **Nacionalnu strategiju održivog razvoja do 2030.godine**, u dijelu koji se odnosi na održivo korišćenje prirodnih resursa i zaštitu životne sredine;

Predloženi zakon doprinosi realizaciji ovih strateških ciljeva kroz unapređenje regulatornog okvira, jačanje institucionalnih kapaciteta i usklađivanje sa evropskim standardima.

Nacrt zakona o rudarstvu se usaglašava sa direktivama iz oblasti zaštite i zdravlja na radu i kritičnih mineralnih sirovina.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati “status quo” opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

Opcije za rješavanje problema i ostvarenje ciljeva

U skladu sa članom 5 Uputstva o sačinavanju izvještaja o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa („SI list CG“, br: 09/12) razmatrane su tri opcije:

1. **Status quo (zadržavanje važećeg propisa):** ukoliko se ne bi pristupilo donošenju novog zakona o rudarstvu nastavilo bi se sa produblivanjem problema koji su nabrojani, a isti bi se reflektovali na budžet, sivu ekonomiju i nelegalnu eksploataciju što bi direktno uticalo na negativne efekte u sektoru rudarstva.
2. **Neregulatorna opcija** rješavanja uočenih problema mogla bi se sprovesti kroz najčešće primjenjive metode dodatne edukacije. Za početak edukacija vlasnika privrednih društava koja se bave eksploatacijom mineralnih sirovina o zakonskim obavezama. Međutim, dodatna edukacija bi morala da se proširi i na predstavnike lokalnih samouprava i državnih organa.
3. **Regulatorna opcija – donošenje zakonskog propisa** je ujedno i preferirana - **preporučena opcija** zbog donošenja podzakonskih akata, uspostavljanje lanca upravljanja, jasnije definisanih nadležnosti, uvođenja digitalnih registara, pozitivnih fiskalnih efekta i dr.

Obrazloženje preferirane opcije:

Ova opcija omogućava:

- sveobuhvatno i sistemsko uređenje oblasti rudarstva;
- otklanjanje pravnih nedostataka i nejasnoća postojećeg zakona;
- uspostavljanje efikasnih mehanizama kontrole i nadzora;
- unapređenje fiskalne discipline i povećanje budžetskih prihoda;
- jačanje zaštite životne sredine i održivo korišćenje resursa;
- usklađivanje sa strateškim opredjeljenjima i obavezama u procesu pristupanja Evropskoj uniji.

Druge razmatrane opcije nijesu mogle u dovoljnoj mjeri da obezbijede ostvarivanje definisanih ciljeva, posebno u dijelu rješavanja strukturnih problema i unapređenja regulatornog okvira.

4. Analiza uticaja

- **Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.**
- **Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)**
- **Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti,**
- **Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;**
- **Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.**

1. Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu (pozitivni i negativni, direktni i indirektni uticaji):

Koncesionari/privreda

Direktni pozitivni uticaji:

- uspostavljanje jasnog i predvidivog pravnog okvira;
- smanjenje nelojalne konkurencije;
- veća pravna sigurnost za investicije;
- unapređenje transparentnosti poslovanja.

Direktni negativni uticaji:

- povećanje troškova usklađivanja sa novim propisima;
- dodatne obaveze u vezi sa monitoringom i izvještavanjem;
- obaveze u vezi sa rekultivacijom i zaštitom životne sredine.

Indirektni uticaji:

- stabilizacija tržišta;
- povećanje investicione atraktivnosti sektora.

Mala i srednja preduzeća

Pozitivni uticaji:

- ravnopravniji tržišni uslovi;
- smanjenje uticaja neregistrovanih subjekata.

Negativni uticaji:

- relativno veće administrativno i finansijsko opterećenje u odnosu na velike subjekte.

Građani/lokalne zajednice

Pozitivni uticaji:

- bolja zaštita životne sredine;
- smanjenje negativnih uticaja rudarskih aktivnosti;
- dugoročno očuvanje prostora.

Negativni uticaji:

- nema značajnih direktnih negativnih uticaja.

Država/lokalne samouprave

Pozitivni uticaji:

- povećanje budžetskih prihoda;
- efikasnija kontrola eksploatacije resursa;
- unapređenje upravljanja sektorom.

Negativni uticaji:

- potreba za jačanjem administrativnih i inspekcijskih kapaciteta;
- povećanje obima posla nadležnih organa.

Predloženi propis će imati **direktan uticaj na:**

- Privredna društva koja se bave rudarskom djelatnošću zbog jasnog zakonskog ustanovljavanja svih postupaka bitnih za djelatnosti;
- Uspostavljanje regularnog tržišta tehničko-građevinskog kamena i drugih mineralnih sirovina i potpuna eliminacija nelegalne eksploatacije;
- Budžet države, zbog urednog prikupljanja naknada i zakonskog uređenja aktivnosti na osnovu čijeg odvijanja se stvaraju obaveze plaćanja naknada (potvrda o porijeklu mineralne sirovine i druge);
- Postupke planiranja prostora, bilo da se radi o prostornim ili detaljnim urbanističkim planovima, jer će se oformiti tačna i precizna evidencija o eksploatacionim poljima i o rasprostanjenosti mineralnih sirovina na cijeloj teritoriji države.

Pozitivni efekti:

- Povećanje transparentnosti i poboljšanje investicione klime za ulaganje u sektoru rudarstva.
- Bolja naplata naknada i povećanje prihoda državnog i lokalnog budžeta.
- Veći stepen zaštite životne sredine kroz sanaciju i rekultivaciju.
- Veći nivo nadzora nad bezbjednošću rada i tehničkim procedurama.

Negativni efekti:

- Neznatno povećani administrativni troškovi za privrednu.
- Potreba za dodatnom edukacijom i obukama držanih službenika.

Ukupna procjena je da pozitivni efekti značajno premašuju negativne efekte i da nacrt zakona podstiče tržišnu konkurenciju i jača održivost kroz jasne kriterijume i jednak tretman učesnika.

2. Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (posebno malim i srednjim preduzećima):

Troškovi za privredu:

- troškovi usklađivanja poslovanja sa novim zakonskim rješenjima;
- troškovi izrade i revizije tehničke dokumentacije;
- troškovi monitoringa i izvještavanja;
- troškovi sprovođenja mjera zaštite životne sredine i rekultivacije.

Procjenjuje se da će:

- jednokratni troškovi biti umjereni;
- periodični troškovi biti proporcionalni obimu aktivnosti.

Troškovi za građane:

- ne očekuju se direktni troškovi za građane.

3. Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti:

Da. Pozitivne posljedice donošenja propisa u značajnoj mjeri nadmašuju troškove njegove primjene.

Ključni benefiti uključuju:

- povećanje budžetskih prihoda;
- smanjenje sive ekonomije;
- unapređenje zaštite životne sredine;
- jačanje pravne sigurnosti;
- dugoročnu stabilnost sektora.

Troškovi su pretežno kratkoročnog karaktera, dok su koristi dugoročne i sistemske.

4. Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata i tržišna konkurencija:

Da. Predloženi zakon:

- doprinosi stvaranju transparentnog i predvidivog poslovnog ambijenta;
- obezbjeđuje ravnopravne uslove za sve učesnike na tržištu;
- smanjuje prisustvo nelegalnih subjekata.

Istovremeno, uvođenje jasnijih i strožih uslova može predstavljati određenu barijeru za ulazak novih subjekata, ali je ta barijera opravdana potrebom zaštite javnog interesa i resursa.

Ukupno posmatrano, uticaj na tržišnu konkurenciju je **pozitivan**.

5. Procjena administrativnih opterećenja i biznis barijera:

Predlog zakona o rudarstvu nema odrednica kojima se smanjuju administrativna opterećenja, u odnosu na važeći Zakon. Novim propisom sprečava se nelegalna eksploatacija i siva ekonomija. Ovo predstavlja osnovni mehanizam za stimulisanje proizvodnje mineralnih sirovina. Biznis barijere ne postoje, već se ispunjavanjem obaveza kroz novi propis istovremeno postiže regularno i transparentno poslovanje.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- **Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?;**
- **Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti;**
- **Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti;**
- **Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?;**
- **Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će prosteći finansijske obaveze?;**
- **Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?;**
- **Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda;**
- **Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti;**
- **Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?;**
- **Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.**

1. Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?

Ne.

2. Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda?

Ne.

3. Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze?

Ne. Implementacija ovog propisa ne proizvodi nikakve međunarodne finansijske obaveze. Odnosi se isključivo na programe koji se odvijaju na unutrašnjem planu.

4. Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?

Nijesu potrebna.

5. Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze?

Ne. Finansijske obaveze će imati samo privredna društva u sektoru rudarstva, ali to je u skladu sa njihovom poslovnom politikom i potrebama tržišta.

6. Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?

Da. Kroz sredstva prikupljena po osnovu koncesionih naknada, naknada kazni, administrativnih taksi, naknada za licence i potencijalna razlika u godišnjoj kontroli otkopanih količina.

Propisom se postiže povećanje prihoda državnog budžeta kako za novo uvedene obaveze tako i za aktivnosti koje su se sprovodile i u ranijem periodu.

7. Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda

Prohodi budžeta, a na osnovu naknada, se određuju jednostavnim sabiranjem iznosa naknada za eksploataciju mineralnih sirovina, a na osnovu Ugovora o koncesijama. Karakteristično za aktuelni Zakon o rudarstvu, u kome nema obaveza koje uvodi novi propis (potvrda o porijeklu, laboratorijska analiza mineralnih sirovina, licenca za privredna društva).

Sljedeća tabela ilustruje podatke o ukupnim naknadama za eksploataciju mineralnih sirovina:

r. br	Godina	Ukupan br. ugovora o koncesiji	Ukupan iznos sredstava
1.	2022	52	4 519.137,13 €
2.	2023	53	5 408.647,07 €
3.	2024	53	5 387.902,39 €

Broj privrednih društava nosilaca licenci za izvođenje rudarskih radova je u poslednjih nekoliko godina ustaljen u 2023.godini izdate su odnosno ovjerene 45 licence, dok je u 2024.godini izdato odnosno ovjereno 47 licenci.

8. Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda?

Ne. Ministarstvo vodi urednu evidenciju i polugodišnje izrađuje Informaciju o aktivnostima u oblasti koncesija za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju

mineralnih sirovina, koja služi za izvještavanje Vlade o stanju u sektoru rudarstva i geoloških istraživanja. Ukupan prihod po Ugovorima o koncesiji se lako određuje sabiranjem pojedinačnih iznosa svakog ugovora.

9. Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?

Ministarstvo finansija još uvijek nije razmatralo nacrt propisa, jer još nije upućen na razmatranje.

10. Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa?

Povezano sa gornjom konstatacijom: ukoliko bude primjedbi na predlog propisa od strane Ministarstva finansija svakako će se uvrstiti u predloga nacrta zakona o rudarstvu.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako;
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije);
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni, obrazložiti

1. Korišćenje eksterne ekspertize za izradu propisa:

Nije.

2. Konsultacije sa zainteresovanim stranama:

Stručnjacima iz oblasti rudarstva, privrednim društvima koja se bave eksploatacijom mineralnih sirovina, državnim službenicima koji primjenjuju propise iz oblasti rudarstva i rudarskim inspektorom u svim fazama procesa.

3. Glavni rezultati konsultacija i prihvaćene/odbijene sugestije i predlozi zainteresovanih strana:

Najveći broj kvalitetnih sugestija i predloga su dali stručnjaci iz rudarstva, predstavnici privrednih društava koje se bave eksploatacijom mineralnih sirovina i rudarski inspektor. Većina komentara se odnosila na pojednostavljenje procedura i pojačavanje nadzora. Sugestije koje doprinose transparentnosti i bezbjednosti uvrštene su u konačni tekst zakona. Nakon sprovedene javne rasprave sve će biti detaljno obrazložene.

7. Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

1.Potencijalne prepreke za implementaciju propisa:

Ne postoje prepreke za implementaciju propisa.

2.Mjere koje će biti preduzete tokom primjene propisa radi ispunjena ciljeva:

U cilju efikasne implementacije zakona, planirane su sljedeće mjere:

- donošenje podzakonskih akata u propisanim rokovima;
- jačanje kapaciteta nadležnih organa kroz obuke i stručno usavršavanje;
- unapređenje inspekcijskog nadzora i koordinacije između nadležnih institucija;
- uspostavljanje i razvoj digitalnih registara i evidencija;
- izrada smjernica i uputstava za primjenu zakona;
- kontinuirana komunikacija sa privrednim subjektima radi lakšeg prilagođavanja novim rješenjima;
- sprovođenje informativnih aktivnosti i edukacija;
- praćenje primjene zakona i pravovremeno reagovanje na uočene probleme.

3.Glavni indikatori za mjerenje ispunjenja ciljeva (SMART):

R br	Cilj	SMART indikator	Izvor podataka	Ciljana vrijednost
1.	ostvarivanje prava na eksploataciju mineralne sirovine koncesiji Evidencija ministarstva** 6 (šest) ugovora godišnje			Broj ugovora o
2.	regulisanje naknade za korišćenje ms*, za ispitivanje ms*, ministarstvo Na 100% eksploatac. polja do kraja 2026.god		Potvrda o porijeklu	Laboratorija
3.	usklađenost sa zakonskim propisima Ministarstvo, Sekretarijat za zakonodavstvo	Izrada i odobravanje novih Pravilnika		
4.	Uređenje izdavanja Licenci (6 različitih) Poreska uprava Ubiranje naknade za licence po svih 6 (šest) osnova		Registar licenci	Ministarstvo,
5.	Uređenje evidencije o mineralnim sirovinama Katastar eksploatac. polja JU Zavod za geološka istraživanja	Ministarstvo, Elektronske forme		
6.	Uređenje napuštenih eksploatac. polja Ministarstvo, Lokalne samouprave		Sanacija	i rekultivacija

* ms – mineralna sirovina

** Ministarstvo – Ministarstvo energetike i rudarstva

4.Odgovorna institucija za monitoring i evaluaciju primjene propisa:

Ministarstvo energetike i rudarstva, u kontinuiranoj saradnji sa rudarskom inspekcijom i drugim lokalnim i državnim organima kroz dostavljanje izvještaja Vladi. Eksterna evaluacija se vrši nakon 24–36 mjeseci primjene.

Podgorica, 30. mart 2026.godine

